

ALL VERDENS

Historie

 SAGA
EGMONT

**Klar
til kamp**

ALL VERDENS

Historie

 SAGA
EGMONT

**Klar
til kamp**

All Verdens Historie

Klar til kamp

SAGA Egmont

Klar til kamp

Cover image: Ritzau Scanpix

Copyright © 2019, 2020 All verdens historie and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726401967

1. e-book edition, 2020

Format: EPUB 2.0

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

SAGA Egmont www.saga-books.com – a part of Egmont,
www.egmont.com

Hitler fører verden ut i krig

I 1933 tok Adolf Hitler over makten i Tyskland. Han hadde forført befolkningen med gylne løfter om ro og orden samt om gjenreisning av Det stortyske riket.

Like elegant utnyttet han de andre vestmaktenes angst for konfrontasjon slik at han uhindret kunne ruste opp. Før naboene ante uråd, rykket tidens mest moderne krigsmaskin over de grensene som hadde blitt fastlagt etter 1. verdenskrig.

Hitler sto ikke alene. Han allierte seg med Mussolinis fascistiske Italia, det kommunistiske Sovjet og – på andre siden av kloden – militærdiktaturet Japan, som hadde de samme storhetsdrømmene som Tyskland.

Første bind av bokserien EN VERDEN I KRIG tar for seg den dramatiske opptakten til 2. verdenskrig.

God fornøyelse!

1. En diktator i forkledning

Etter 1. verdenskrig var Tyskland ydmyket og utarmet. Sult, vold og fattigdom preget hverdagen, og mens efolkningen kjempet for å bygge opp en fredelig republikk, begynte Adolf Hitler sin marsj mot makten.

Visjonen var å gjenreise Det stortyske riket. Få år senere ventet enda en verdenskrig.

Den lave vintersolen skinte over rikskanselliet da Adolf Hitler trådte ut fra bygningen som Tysklands nye rikskansler. For bare et par år siden hadde han fremdeles vært en oppkomling – en som den politiske eliten så på med forakt. "Den bøhmiske korporalen" pleide president Hindenburg å kalle ham. Men etter valget 30. januar 1933 var rollene byttet om, og Hindenburg måtte gå med på å ta ham i ed som landets nye leder.

Nå sto Hitler i det skarpe vinterlyset, iført flosshatt og diplomatfrakk og klar til å innta rollen som statsmann.

På Hotel Kaiserhof, rett overfor rikskanselliet, ventet en skare av hans mest trofaste tilhengere for å feire begivenheten. Hitler strålte av glede og stolthet. Da han trådte inn i salen for å møte forsamlingen, hadde han tårer i øynene, fortalte en av de tilstedeværende senere.

Hyllesten fortsatte om kvelden, da 25 000 medlemmer av partimilitsen Sturmabteilung (SA) marsjerte syngende gjennom Brandenburger Tor og frem til rikskanselliet. Flammene fra faklene deres ga gjenskinns i de blankpolerte støvlene og lyste opp de tyske fanene i flakkende glimt.

Foran rikskanselliet gjorde menneskemengden holdt, mens den forventningsfulle summingen gikk over i jubelrop: "Sieg Heil!"

Da ropene tiltok i styrke, trådte Hitler frem i et av de opplyste vinduene og hevet armen til hilsen.

I hele landet – fra Flensburg i nord til München i sør – skrudde innbyggerne ivrig på knottene på radioen for å følge begivenhetene på direkteoverføring fra Berlin. Nazistenes propagandamester Joseph Goebbels hadde trumfet gjennom overfor den statlige radioen at utnevnelsen av Hitler til rikskansler skulle være hele Tysklands kveld.

Alle innbyggere skulle vite at noe nytt var i ferd med å ta form. Nå ville Hitler gjøre opp med det gamle styret en gang for alle. Det var etter hans mening var basert på "dumhet, middelmådighet, halvhjertede standpunkter, feighet, svakhet og utilstrekkelighet". Tyskland skulle løftes ut av fattigdommen og den ydmykelsen som kapitulasjonen etter første verdenskrig hadde vært for landet. Goebbels var ytterst tilfreds da han etter midnatt forlot rikskanselliet "i en sanseløs begeistringens rus".

Selv kunne Hitler knapt tro at den store dagen endelig var kommet. Han betrodde en av tilhengerne sine at han måtte være reddet gjennom guddommelig inngripen – "jeg holdt jo på å lide skipbrudd, var jo nær ved å kveles i intriger og økonomiske vanskeligheter."

Etter fjorten års politisk streben – og de siste fire årene som en eneste lang, utmattende valgkamp – var han endelig kommet til makten. Alt han hadde kjempet for så ut til å bli virkelighet.

BEGAVET, MEN LAT

Hitler ble født den 20. april 1889 i Braunau am Inn i det nordlige Østerrike. Faren, Alois Hitler, var en rettskaffen og bestemt tollbetjent.

De to lå i evig konflikt med hverandre, for Alois' ambisjoner for sønnen var fjernt fra det drømmeren Adolf hadde i tankene. Gutten benyttet enhver anledning til å fortelle faren at han selv aldri skulle sperres inne på et tollkontor, han ville nyte det frie liv som kunstner. Moren Klara sto for omsorgen snarere enn oppdragelsen, og henne hadde Adolf et nært forhold til.

Da gutten var fem år flyttet familien til Linz, og det var her han tilbrakte skoletiden. Adolf var en begavet elev, men han var lat. Han hadde ikke lett for å få venner, og prøvde med alle midler å unngå skolen. Som 16-åring fikk Adolf lov av moren til å slutte på realskolen, uten eksamen. Faren var død to år tidligere og kunne ikke lenger holde ham fast på skolebenken.

KNUSTE KUNSTNERDRØMMER

I stedet for å satse på skolen brukte Adolf Hitler nå tiden sin på å dagdrømme, tegne, male og gå i operaen. Han var spesielt glad i Richard Wagners skjebnetunge fortellinger. 18 år gammel dro Hitler til Wien for å gjøre alvor av kunstnerdrømmene sine. Tidlig på 1900-tallet var byen en storslått metropol. I byens gater møttes folkeslagene fra det vidstrakte østerriksk-ungarske riket; østerrikere, ungarere, polakker og andre folk fra rikets slaviske områder. Kunst, kultur og arkitektur blomstret. Den unge Hitler lot seg begeistre av møtet med storbyens pulserende liv. Han kunne beundre de monumentale bygningene i timevis, og han var en flittig gjest i operaen.

Snart skulle alt endre seg. Etter at han hadde strøket på opptaksprøven til kunstakademiet to ganger, fikk Hitler

høre at han var uegnet som maler, men at han muligens kunne bli arkitekt. Den veien var imidlertid stengt for ham, ettersom han ikke hadde tatt realskole-eksamen. Og med livsdrømmen lagt i ruiner, drev han nå rundt på måfå uten å finne mening med tilværelsen.

I denne perioden fikk han øynene opp for "det andre Wien" – spenningene mellom de ulike folkeslagene, den ulmende misnøyen blant arbeidere og studenter og en følelse av at det gamle keiserriket snart kom til å gå under. Selv om han ikke led økonomisk nød – etter morens død fikk han offentlig stønad som foreldreløs – var Hitler frustrert. Han følte seg underkjent og utenfor samfunnet. De personlige følelsene hans fikk næring av det han så og hørte fra forkomne skikkelser på herbergene og hospitsene der han bodde.

JØDEHATET VÅKNER

Som mange andre på jakt etter en årsak til sin personlige fiasko, kom Hitler til å se på jødene som de skyldige. De antisemittiske pamflettene som ble delt ut i Wien i stort antall, ga ham rett: Jødene hadde gått sammen for å forderve Østerrike. Ved hjelp av propaganda ødela de arbeidernes kjærlighet til fedrelandet og lokket dem over til den internasjonale marxismen. Hitler ble manisk opptatt av jødene i gatebildet. "Bare i et uhyres, ikke i et menneskes hjerne, kunne det oppstå en plan til en organisasjon hvis virksomhet måtte føre til den menneskelige kulturs sammenbrudd og verdens ødeleggelse", skrev han senere.

Hitlers antisemittisme var ikke uvanlig i denne perioden. Wiens overborgermester Karl Lueger kombinerte en forbedret sosialomsorg med nasjonalisme og antisemittisme – en cocktail som minnet om den senere

nasjonalsosialismen. Lueger var en dyktig taler og hadde en evne til å nå "mannen i gaten" med de enkle budskapene sine.

Gjennom Lueger fikk Hitler sin politiske oppvåkning, og han ble inspirert av Luegers taleteknikk. Men sosialdemokratene, som Hitler for øvrig avskydde, var også en kilde til inspirasjon. Han beundret marsjene deres og evnen til å mobilisere massene med propaganda.

1. VERDENSKRIG BRYTER UT

Etter hvert ble Hitler lei av Wien og byens kosmopolitiske uorden. Han reiste til München i Tyskland. Her fortsatte han drømmeriene sine, mens han forsøkte å leve av å male. I mellomtiden presset virkeligheten seg på.

1. august 1914 erklærte Tyskland krig mot Russland, og kort etter var første verdenskrig en realitet. Hitler meldte seg entusiastisk til militærtjeneste og ble plassert i det 16. bayerske reserve-infanteriregiment. Etter ti ukers trening ble regimentet sendt til vestfronten og kastet inn i et av krigens første blodige slag – slaget ved Ypres i oktober 1914. Øyenvitner har fortalt hvordan de unge, utrente tyskerne gikk rett mot britene, arm i arm og fulle av selvtillit, mens de sang patriotiske sanger. Britene var langt bedre forberedt, og tyskerne led store tap. Men til tross for grusomhetene, betegnet Hitler krigen som "den uforglemmeligste og største tiden i mitt jordiske liv". Han følte seg hjemme i soldatfellesskapet og i kamp, der han fikk anledning til å utmerke seg i tjeneste for en stor sak.

Hitler var ved fronten i fire år. Han ble tildelt Jernkorset to ganger, i 1918 til og med av 1. klasse, noe som var helt uvanlig for en korporal. Han var godt likt blant kameratene, men samtidig en einstøing. Han kunne falle i egne tanker, tapte for omverdenen, for så å kaste seg ut i

lange utredninger om militærstrategi – noe kameratene hans syntes var upassende.

Under et av de siste britiske gassangrepene ble Hitler blindet og måtte få behandling på et lasarett. Der befant han seg da han fikk vite at Tyskland hadde kapitulert. Meldingen kom som et sjokk for Hitler som – etter eget utsagn – kastet seg på sengen, begravde hodet i puten og gråt.

SÆREGENT TALENT

Etter krigen søkte Hitler tilflukt i kasernen hos regimentet sitt i München, der han prøvde å venne seg til de nye forholdene. Den tyske keiseren hadde abdisert, og Tyskland var omdannet til republikk. Men helt fra starten var demokratiet svakt, truet av væpnede grupper og jevnlig opprør.

Hitler følte et sterkt hat til ”novemberforbryterne”, politikerne som hadde undergravd Tysklands kampstyrke og tvunget landet til å kapitulere. Tankene hans kretset om revansj og gjenopprettelsen av Tysklands ære.

De retningsløse ideene falt uventet på plass i september 1919. Han var plassert i etterretningstjenesten og fikk i oppgave å holde øye med det lille, nasjonalistiske Deutsche Arbeiterpartei. Hitler falt snart ut av rollen som observatør og kastet seg ivrig inn i den politiske diskusjonen. En måned senere hadde han meldt seg inn i partiet og fikk ansvaret for propaganda og verving av medlemmer.

Partiarbeidet ga Hitler selvtilliten tilbake, og han oppdaget at han hadde evner som taler. Forklaringen om jødernes og kommunistenes forræderi mot det tyske folket vant gjenklang hos mange tyskere.

Folk jublet, og salene kokte når Hitler tok av i følelsesladet raseri over Versailles-freden og Tysklands

skjebne. Partiets medlemstall steg jevnt, og gjennombruddet kom da et offentlig partimøte i 1920 trakk over 2000 tilhørere. Like etter skiftet partiet navn til Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei (NSDAP) og tok i bruk hakekorset som symbol.

NAZISTENES "ØLKJELLERKUPP"

I 1921 gikk Hitler, som nå var blitt partiets leder, i gang med å uniformere NSDAP, som fikk emblemer, armbind og faner. Han opprettet også SA-korpset, som ved å marsjere i gatene skulle tiltrekke sympatisører og skremme nazistenes motstandere. Konflikten om Ruhrområdet, som Frankrike og England hadde tatt som pant etter første verdenskrig, og en galopperende inflasjon, svekket republikken, og flere steder blusset det opp lokale opprør. Hitler hadde sett hvordan Benito Mussolini hadde kommet til makten i Italia i 1922 ved å la partisoldatene sine, "svartskjortene", marsjere til Roma. Styret i Tyskland var neppe mer levedyktig enn den regjeringen "Il Duce" hadde veltet, konkluderte Hitler og planla en lignende marsj mot Berlin.

Første skritt var et kupp i den bayerske hovedstaden, München. Om kvelden 8. november 1923 stormet Hitler inn i ølhallen Bürgerbräukeller, skjøt et skudd i luften med pistolen sin og erklærte at den nasjonale revolusjon hadde brutt ut. Han hadde imidlertid ikke sikret seg tilstrekkelig politisk støtte, og i løpet av natten fikk de bayerske myndighetene sikret byen mot en nazistisk maktøvertakelse. Da Hitler dagen etter marsjerte seierssikkert gjennom byen med sine menn, ventet en overraskelse. Ved Odeonplatz ble marsjen møtt av bayersk politi, som åpnet ild og drepte 16 nazister.